

Asia: Lausuntopyyntö Puolangan Hirvivaara-Murtiovaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavan luonnoksesta

Puolangan kunta
kunta@puolanka.fi

Lausunto

1 Johdanto

Metsähallitus suunnittelee Koirakankaan ja Hirvivaara-Murtiovaaran tuulivoimala-alueita sekä niihin liittyvää 400 kV:n voimajohtoa Puolangan kunnan alueelle. YVA-menettelyssä tarkastellaan enintään 28 uuden tuulivoimalan rakentamista. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus olisi enintään 300 m. Hanke kattaa kokonaisuudessaan noin 3 376 ha. Hankealueet ovat pääosin metsätalousaluetta ja maa-alueet pääosin Suomen valtion omistuksessa. Sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavaksi 400 kV:n voimajohdolla. Hanke liitettäisiin valtakunnanverkkoon Nuovuankankaan ja Seitenoikean välille rakennettavan uuden 400+110 kV:n linjan varrelle suunnitellun sähköaseman kautta. Tämä lausunto on samansisältöinen kuin Luken hankkeen YVA-selostuksesta antama lausunto.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Luonnonvarakeskus näkee puutteena, että alueen kanalituoja on kartoitettu vain yhtenä maastokautena (2022). Hankealueella on havaittu selvityksissä kaikki neljää metsäkanalintulajia, lajista riippuen niiden reviirejä, soittimia ja poikueita. Selostuksessa kerrotaan, että vaihtoehdossa VE1 lähin voimala sijoittuu 280 m etäisyydelle havaitun metson soittimen keskipisteestä. Selostuksessa on myös ristiriitaisuutta metsäkanalintujen määrän osalta tehtyjen selvitysten ja paikallisten metsästäjien arvioiden välillä. Yhteisvaikutuksia ei selostuksen mukaan arvioida syntyvän hankealueen yksilöille sillä etäisyys muihin hankkeisiin on riittävä.

Selostuksessa vaikutukset metsoon arvioidaan VE1:ssä suuriksi (ilman lievennystoimia), muille metsäkanalinnuille kohtalaisiksi. Selostuksessa kerrotaan, että metsolle on esitetty VE1:ssä lievennystoimia, joilla arvioidut vaikutukset muuttuvat kohtalaisiksi. Näitä ei selostuksessa kuitenkaan kuvailla.

Metsähanhi esiintyy selostuksen mukaan kohtuullisen yleisenä hankealueella ja vaikutukset lajiin arvioidaan selostuksessa kohtalaisiksi.

Selostuksessa todetaan linnuston osalta lievennystoimista, että mahdollisesti havaittujen vaikutusten lieventämistoimet suunnitellaan seurannan aikana, jonka yhteydessä voidaan huomioida myös ennakoimattomat yhteisvaikutukset. Tässä yhteydessä todetaan myös se, että tämä on tärkein lieventämiskeino. Tältä osin Luke näkee tärkeänä, että vaikutuksia pyritäisiin ensisijaisesti ennaltaehkäisemään eikä viiveellä jälkikäteen, kun mahdollinen vahinko on jo tapahtunut.

Luke huomauttaa, että yhteisvaikutuksia voi sellaisille lajeille syntyä, joille erämaiset elinympäristöt ovat kriittisiä, kun rakentaminen on intensiivistä ja kohdistuu tällaisiin keskeisiin erämaisiin ympäristöihin, vaikka ympäröivät hankkeet eivät sijoittuisi lajin samojen yksilöiden reviirille.

Selostuksesta käy ilmi, että alueella ja sähkösiirtoreittien varrella on metsästäjähaastattelujen perusteella havaintoja saukoista. Saukosta ei selvityksissä tehty havaintoja, mutta selostuksessa todetaan myös, että jokien varsilla ei paljoa liikuttu lumiseen aikaan. Luke näkee puutteena, että hankealueen kosteikkojen merkitystä saukolle keskeisenä ympäristönä ei ole selvitetty.

Kummaltakin hankealueelta on tiedossa metsästäjähaastattelujen perusteella karhun talvipesät, jotka ovat olleet säännöllisessä käytössä. Selostuksessa kerrotaan, että "Koirakankaan alueella puustorakennetta, soistumia ja maaston muotoja tarkasteltaessa todennäköisin talvi pesien alue sijoittuu vähintään noin 400 metrin päähän lähimmistä teistä ja voimalapaikoista. Koirakankaan talvipesäalueelle ei siis kohdistu hankkeen rakentamista. Hirvivaara-Murtiovaaran alueelle ilmoitettu talvipesien alue voi mahdollisesti sijoittua alueen yhden suunnitellun tuulivoimalan rakentamisen vaikutuspiiriin: alue ei sijaitse rakennuspaikalla, mutta sen välittömässä läheisyydessä. Metsästysseura kuvailee karhun nousevan joka kevät tältä alueelta".

Lievennystoimina selostuksessa todetaan, että "Karhun talvipesäpaikan osalta rakentaminen olisi hyvä aloittaa ennen talvipesään vetäytymistä. Laajan alueen vaiheittain rakentuminen myös vähentää häiriövaikutuksia ja jättää erityisesti isoille nisäkäslajeille rauhallisempia väistöalueita."

Luke näkee karhun pesien huomioimisen selostuksessa puutteellisenä. Karhu tulisi myös huomioida sekä vaikutusten arvioinnissa että riittävässä suojaetäisyyksissä huolellisemmin.

Luke huomauttaa, että karhut pesivät yleensä vähintään 1–2 km etäisyydellä ihmisaktiviteeteista (tiet, asutus, teollinen toiminta) (mm. Linnell ym. 2000). Tuulivoiman vaikutuksia mustakarhuun on tutkittu Pohjois-Amerikassa (Dupuis 2025, opinnäytetyö). Pitkäaikaisessa tutkimuksessa havaittiin, että välttämisaikutus ulottui jopa n. 1,5 km päähän voimaloista. Tuulivoiman seurauksena karhut muuttivat myös käyttäytymistään, kun aiemmin ne liikkuivat hitaasti ja mutkitellen, tuulivoiman myötä sekä rakentamisen että käytön aikana ne kulkivat alueen läpi suoraviivaisemmin. Riippuen tilanteesta ja vuodenajasta karhut yhä käyttivät tuulivoima-alueilla sijaitsevia reviirin osia, mutta ne siirtyivät käyttämään enemmän etäämmällä sijaitsevia alueita.

Karhun osalta on hyvä huomioida vaikutusten arvioinnissa se, että lisääntymisajan lisäksi myös sen jälkeinen aika on keskeistä, sillä karhut tarvitsevat energiapitoista ravintoa ennen talvihorrosta ja kompromissit elinympäristön valinnassa saattavat vaikuttaa tähän tärkeään ravinnonhankintajaksoon. Tämä olisi syytä tuoda esille ja huomioida myös yhteisvaikutusten osalta.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luke pitää puutteena sitä, että kanalintuselvitykset perustuvat vain yhteen maastokauteen. Luke korostaa, että vaikutuksia tulisi ensisijaisesti ennaltaehkäistä eikä jättää lieventämistoimia vasta seurannan perusteella suunniteltaviksi. Saukon osalta hankealueen kosteikkojen ja virtavesien merkitystä ei ole selvitetty riittävästi. Karhu tulisi huomioida sekä vaikutusten arvioinnissa että riittävässä suojaetäisyyksissä huolellisemmin. Hankealueen ympäristöön on suunnitteilla mittavasti hankkeita juuri sellaisiin ympäristöihin, jotka ovat tärkeitä vähäisempää ihmishäiriötä tarvitseville lajeille, eikä toimivia väistömahdollisuuksia välttämättä ole. Siksi lievennyskeinojen esittäminen myös yhteisvaikutusten ehkäisemiseksi on tärkeää.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 14.08.2026 klo 11:16:19.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: